

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt LI. Climata Cæli, regiones terræ, imaginationes vehementes,
aliæq[ue] naturales monstrorum caussæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45686

pressus est. Hæc Cælius recenset, de Polydamante, qui Samsonis æmulator veriùs, quàm imitator fuit; ille enim, ruinam in caput suum excitans vicit; iste victus est, dum ruinam voluit prohibere: sed sunt multi tales temeritate, non virtute, Atlantes; qui in humeros suscipiunt, quod ferre non possunt, audacia sua opprimendi. His cælestis vindex, qui *superbis resistit*, plagam post plagam infert, & vires vnà cum vita aufert, luculenter demonstrans, se omnibus gigantibus, gigantem esse validiorem; vt talis dicere cogatur: *Concidit me vulnere super vulnus, irruit in me quasi gigas*; ille nimirum, qui gigantum, omnium est fortissimus; & non tantùm in minimis maximus, sed etiam maximis omnibus maior esse cognoscitur, quando vel in fortibus, vel in magnis rebus cognoscitur. Vt sunt etiam Balæna, Orca, aliaque monstra marina, quorum quædam dicuntur in oculorum peripheria sedecim vel viginti pedes continere; quæ cum tam magna sint, tamen ab homine dominantur & capiuntur. Vnde intelligitur, non modò quàm magni sint, quibus dictum est: *dominamini piscibus maris*, sed etiam multoque magis ille, qui est *Dominus vniuersorum, in quo condita sunt vniuersa, in calis & in terra.*

Iob. 16. 15.

Conrad. Lycosthen. in chronico Chronicor. l. 2. De Prodigijs.

Gen. 1. 28. Coloss. 1. 16.

CAPVT LI.

Climata celi, regiones terra, imaginationes vehementes, aliaque naturales, Monstrorum caussa.

D Rectorem Mundi pertinet etiam suam cuique rei indolem permittere, aliamque; alij pro diuerso loco & conditione, legem & naturam dare. Aliud cælum alium transfundit genium; alia terræ alios pariunt mores; immò alios quoque inducunt colores. Namque *Ethiops vicini sideris vapore torrerit, adustisq; similes gigni, barba & capillo vibrato, non est dubium. Et aduersa plaga mundi atque glaciali, candida cute esse gentes, flauis promissas crinibus: truces verò ex celi rigore has & illas mobilitates habentes. Ipsorum crurum argumento, illis in supera succum renouari, natura vaporis: his in inferas partes de-*

I.
Plin. l. 2. nat. hist. c. 78.

Vuuu pelli.

pellis, humore deciduo. Hic graues feras, illic varias effigies animalium prouenire, maxime alitum, & in multas figuras gigni volucres. Corporum autem proceritatem utrobique, illic ignium nisu, hic humoris alimento. Medio vero terra salubris utriusque mixtura, fertilis ad omnia tractus, modicus corporum habitus. Hæc natu-

Idem l. 6. c. 30. ra historicus, qui alio loco ait. Animalium hominumque effigies monstriferas circa extremitates (Æthiopia) gigni, minime mirum, artificii ad formanda corpora effigiesque calandas mobilitate ignea. Ferunt certe ab Orientis parte intima gentes esse sine naribus, æquali rotius oris planicie. Alias superiore labro orbas, alias sine lingua. Pars etiam ore concreto & naribus carens, uno tantum foramine spirat potumque calamis auena trahit &c. Deinde Nomades cyrocephalorum lacte viuentes, Olabi, Syrbota, qui octonum cubitorum esse dicuntur. Sicut ergo non omnis fert omnia tellus, sic ne ubique magnos, sed alibi etiam mediocres homines producit. Ipsa itaque climata, immo & ratio alimenti subinde efficiunt

enormiter proceros, cunctaque Basan vocabatur terra gigantum olim, vbi postea solus Og rex Basan restiterat de stirpe gigantum. Monstratur lectus eius ferreus, qui est in Rabbath, filiorum Ammon nouem cubitos habens longitudinis, & quatuor latitudinis ad mensuram cubiti virilis manus. Et à climate, & à progenitore prodire gigantes, paulo supra etiam monstrat diuinus codex, de

Deuter. 2. 10. Moabitis loquens in hunc modum: Emim primi fuerunt habitatores eius, populus magnus, & validus, & tam excelsus, ut de Enacim stirpe, quasi gigantes crederentur, & essent similes filiorum Enacim. Denique Moabita appellant eos Emim. Ad hos quasi locustæ reliqui homines putabantur. Quin & tempora, & ipsa Mundi ætas multum potest. Quia ante diluuium homines maiores extiterunt. Gigantes enim erant super terram, in diebus illis. Postea cum Mundo Natura defecit, & adeo defecit, ut comparatione primæ ætatis, pumili videamur. Nam ex eo tempore,

Gen. 6. 4.
Adamū quoque Gigantē fuisse alij ex Iosue cap. 14. censent, alij negant.

Terra malos homines nunc educat atque pusillos.

Ita factum est, vel intemperantia mortalium crescente, vel vi generatiua, & ipsis etiam alimentis, diluuiio destructis, vel sponte cum senescente Mundo, deficientibus, ut hominum statura

tura paulatim minueretur. In huius rei memoriam, relicta sunt hinc inde grandia gigantum cadauera, vnde melioris æui mensura caperetur. Et Octavius Augustus villas suas ossibus immanium corporum, quæ gigantum fuisse dicta sunt, exornare solitus erat. Cernuntur etiam Puteolis stupendæ magnitudinis ossa, quibus Pomponius Lætus, inter cetera, hanc etiam epigraphen creditur addidisse.

*Hinc bona posteritas immania corpora seruat,
Et tales mundo testificatur auos.*

Quamquam autem olim corpora fuerint longè, quàm nunc maiora, palam tamen est, Aegyptiacis fabulis debere annumerari, quod ex narratione Hemonis Aegyptiaci, his ferè verbis recenset Franciscus Patricius. *Inter alia istud adhuc memoria traditum conseruamus, quòd in primò annorum ambitu homines fuerunt usque adeò grandi corpore, ut pedibus in terram nixi capita inter sidera conderent, & Emephimos fuisse appellatos; atque secutos deinde alios annorum successu Phtaimos nomine, paullo minores, sed qui tamen capitibus nubila contingerent; quos alij itidem grandes postea secuti sunt, in Aegypto Gygini nuncupati; vos, puto, Gigantes appellatis, cuiusmodi certè usq; ad Noachi tempora durauerunt, & ut erant grandi corpore, ita etiam per multos annos sani incolumesq; viuebant. Sed a diluuiò cœpèro omnia in peius ruere, sum in ceteris rebus, tum maxime in ijs, qua artes, atque virtutem concernunt. Hanc hominum altitudinem, quis non videt hyperbolicam esse? & non solum nubes, sed etiam fidem atque veritatem excedere? Interim magnos ab initio homines fuisse, ac, ut fortes creantur fortibus, à magnis magnos genitos esse manet; licet postea decreuerint ita, ut & nos illorum, & illi, comparatione nostri vel Pygmæi, vel Gigantes possimus nominari. Rarò tunc, vel vix staturâ pusillos fuisse generatos existimo; quamquam & terra præ terra maiores produxerit, & aliter in vno, quàm in alio loco formârit, figurârit, colorârit, animârit.*

Quamobrem simili modo possumus de Pygmæis disputare. Vix enim Pygmæus gigantè generabit. Et sunt complures terre, in quibus tam equi, quàm homines pusilli proueniunt. Ex

Vuuu 2

Scythiis

Franc. Patrici
Dialog. 3. de
histor.

II.

Aristot. lib. 8.
 de hist. ani-
 mal. c. 12.
 Solin. cap. 15.
 & 33.
 Gell. l. 4. c. 9.
 Ælian. lib. 15.
 de hist. anim.
 cap. 29.
 Plin. l. 1. c. 2. &
 passim alibi,
 vt, lib. 4. c. 11.
 l. 5. c. 29. lib. 6.
 cap. 19.
 S. August. l. 6.
 de ciuit. c. 8.
 Isidor. lib. 11.
 Etym. cap. 3.
 Albert. Mag.
 l. 7. animal.
 tract. 1. c. 6.
 Paul. Iouius
 lib. de reb.
 Moscouit c. 3.
 Io. Ludouic.
 Gottfrid in
 histor. Anti-
 podum par. 1.
 pag. 10.
 III.

Scythicis campis, ad paludes Ægypto superiores, unde Nilus pro-
fluit, ait Aristoteles, grues veniunt, quo in loco pugnare cum Py-
gmaeis dicuntur. Ibi ergo vult Philosophus generari pufillos. So-
linus ita scribit: Urbem Geranium Scytharum, Caturzam bar-
bari vocant, unde à gruibus Pygmaeos ferunt pulsos. Et, alio loco,
In Prasia ultra Palimbros iam montana Pygmai tenent. De iisdem
 etiam meminit Gellius, Ælianus, & Plinius, suprâ citatus,
 Testatam hanc rem facit etiam D. Augustinus, Isidorus, & alij,
 inter quos Albertus Magnus ait, *Pygmaeos illos, quos iuxta Ni-*
lum degentes diximus, perpetuo pugnare cum gruibus. Eiuscemo-
 di homulos comperit Antonius Pigafetta, etiam inter Molu-
 eas, in insula Aruchetto; itemque, in insula Caphi. Paulus
 Iouius ultra Lapones eos esse testatur, & loquentes garrire
 semperque esse pavidos ac simijs persimiles. Odericus, in Ori-
 entali India quoque, non procul à Quinzai, iuxta Chilenfes,
 à se inuentos testatur trium palmarum Pygmaeos. Nec mirum
 est, hoc posse cæli climata, aut regiones, cum recens author
 scribat, inueniri Indiæ locum, in quo venti ferreos clathros,
 ita exedant macerentue, vt friari possint; tutius proinde fe-
 nestras ibi querno ligno, quam ferro clathrari. Si tanta cæli
 atque aëris est potestas in ferrum, cur non sit etiam in homi-
 nis corpus, vt istud vel contrahat, vel extendat?

Ob hæc cum perspicuum fiat, regioni, vel climati sape
 talia esse ascribenda, ex ordine utique faciet Naturæ vniuer-
 siq; Author, si alibi in hominibus breuitatem, longitudinem
 alibi, alibi exhibeat mediocritatem. Ita qui topiariam faci-
 unt, in hortis, alio loco humi nascencia fraga, aut thymum
 vix è terra eminentem, alio altiùs se erigentem rorem mari-
 num, alio ficum caput supra hæc longè efferentem, alio adhuc
 celsiùs prospicientem pyrum cerasumq; , alio denique longis-
 simè vmbas proijcientem cedrum conserunt prætexuntque.
 Sic per Naturam ludit, in orbe terrarum, diuina sapientia,
 dum in vna regione producit arcuatis pedibus depressos pumi-
 liones; inq; alia staturæ vsitatoris homines; in alia demum
 gigantes capita alta ferentes. Hoc naturæ ius est; hæc cæli vis
 & potentia; istud telluris ingenium, quod Auctor cæli, ter-
 ra, ac

ra, ac totius naturæ non magis debet impedire, quam ne alia regio calida, alio frigida, alia sicca, humida alia existat: aut ne alia arbor poma, alia pruna ferat. Non est tam sapientis Architecti, velle Momo satisfacere; aut cauere, ne Veneris sandalium carpat. Quare neq; alia, quæ in humano corpore censentur subinde vitiosa, vt arceat communis Mundi Rector, est exigendum. Si arceret, cursui rerum naturisq; ipsis manum frænumque iniiceret, & vim, quam dedit, retractaret. Aliud est, in Tibure, aliud in Sardinia esse: aliud nigrescere in Hispania, albescere in Polonia; aliud in montibus, aliud in vallibus; aliud in terris, aliud in mari degere. Tradit Soranus Ephesus, mulieres, quæ in nauibus pariunt, mutum parere; quod siue intelligatur de perpetuò muris (quod non credo) siue non vagientibus, sed tantum mutientibus, aut præ tumultu fluctuumq; collisione non audicis, cum nascuntur, Auctor maris non debet mare ipsum, cuius tantus est in Mundo vsus, cum procellis suis è medio tollere. Pari pacto sunt fontes & aquæ, in nonnullis regionibus, admodum salubres, si quidem rectè vsurpentur, quæ tamen strumosos efficiunt incautiùs bibentes. Num igitur vniuersi Conditor fontes obstruere, riuos claudere, fluuios auertere debet? Enimuerò non debet. Esto viri feminæque inde strumas, tamquam carneas quasdam crumenas, è collo dependulas, gutturalemque & ingratè pingue quamdã absõnæ vocis ruditatem nanciscantur. Vitium deforme nobis videtur esse struma, fateor, & vel regia manu, non sine prodigio, aut gratia gratis data, sanandum; sed num idcirco vel sal, vel metalla, vel lapides, quorum allapsu aquæ vim medicinalem trahunt, in nihilum redigenda sunt? Tum profectò & ipsæ aquæ erunt è Mundo eliminandæ, ne ignem, immò hominem exstinguant in eas incidentem. Stultissimi sunt mortales, qui rem vtilem nolunt pati, quia nocere potest malè vsurpata.

Soran. Isago-
Bc 17.

Moneor hic, vt & illud obseruem, sæpe fieri consuetudine, vt res deforme non deforme, sed decentes videantur. Vnde desinunt haberi pro monstris. Vt enim simiam simius existimat esse formosam; sic apud eas gentes, quæ viros habent

Vuuu 3

stru-

IV.

Monsterus l. 3
Cosmogr.

Psal. 99. 6.

Niceph. l. 12.
cap. 37.

V.
Solin. cap. 32.

strumosos, famina strumosa inter formosas numerantur; putanturque sine dote, venire, si veniunt sine eiusmodi appendice: quæ illis & pro collari est, & pro torque aureo, & pro precioso monili, & pro fascia pectorali; quamvis sepe tam proluxa, ut in tergum eam rejicere, & retortam in humeris, tamquam imperatoriam chlamydem gestare possint, instarque paludamenti, aut epomidis Doctoralis ventilare. Monsterus scribit, in Stiria ac Valesia, homines esse adeo strumosos, ut non solum strumæ pondus sermonem impediatur, sed famina quoque lactantes illas post tergum perinde atque faccum projiciant, ne infantibus ad potum inhiantibus sint impedimento. Itaque quæ ratione naturæ sunt aspectu turpia, pulchra efficit consuetudo: immò & coram Deo pulchra sunt, quia confitentur illius bonitatem, iuxta illud: *Confessio & pulchritudo in conspectu eius*. Multa profectò monstra vocantur, non apud eos, apud quos, & à quibus oriuntur, sed ab ijs duntaxat, apud quos, tamquam insolita pariunt admirationem. Quapropter, apud Caphres, Æthiopes, Mauritanos, & Ægyptios, nigri homines, quia ita soli natura, & solis flagrantia fert, non æstimantur deformes, sed venusti; ac si ad eos Europæus, aut albæ cutis homo accedat, pro monstro aspiciunt. Quod etiam in gigantibus, apud gigantes; & apud pygmæos, in pygmæis fieri, credibile est. Nos pumilos, tamquam hominum compendia, admiramur, quia raritas gignit stuporem: non admiraremur, si omnes pumili essemus. Qua de causa Nicephorus, cum de Pygmæo, qui perdici similis inuentus est, narrauisset, adiecit: *Sed est hic unus, aut alter Pygmæus fuit, non tamen populi, in hoc Occidente, umquam comperti sunt*. Quo loco indicat, etsi non in hoc Occidente, attamen alibi populos integros staturæ curtioris reperiri. Et certè patriam cuique quasi parentem esse, multumque & in corpora & in ingenia posse experientia quotidiana demonstrat; sicut & de caelestium siderum afflatu. Hinc illud Ptoiomæi effatum est: *Terrestres vultus vultibus caelestibus subijciuntur*.

Non disputo hîc, qua vi naturæ, aut quo genere poenæ, certæ gentes caninæ reperiantur, Nam Solinus tradit, Cynamolgos

molgos habere caninos rictus, & promula ora. Et alibi, *Megasthenes*, inquit, per diuersos India montes, esse scribit nationes capitibus caninis, armatas unguibus, amictas vestitu tergorum; ad sermonem humanum nulla voce, sed latratibus tantum sonantes asperis rictibus. Suffragatur huic *Marcus Polus*, qui Indias illas perillustrauit, scripsitque, in Insula Angaman, non solum capite ipso canino, verum etiam oculis dentibusque; caninis, & anthropophagos esse. Quod & de *Nicouerra Indica* vrbe alij, alij etiam de quibusdam Tartaris memorant. Nam *Ioannes de Plano*, & quidam Prædicatorij ordinis, apud Tartaros, Apostolicæ sedis legati referunt, inibi gentem esse quamdam canina facie, quæ cum veris Tartaris æterna odia exercet, miraque, cum illis, arte bellum gerit. Hybernum tempus obseruat. Summo frigore, corpus aquis mergit, mandentia membra in arenis circumuoluit. Glaciatâ, per hunc modum, cute, quasi ferreo tergoe loricatæ cohortes pugnam securæ ineunt, contemnuntque; sagittas Tartarorum, glaciem, non penetraturas. Victum hostem solis dentibus unguibusque dilaniant. Ceterum, etsi viri sint tales, ac nonnulli etiam pedibus bubulis, feminæ tamen humanum vultum gerunt. Paria de cynocephalis Ægyptiorum narrantur. Quæ aliqui temerariè fabulis annumerant. Alij aiunt, fieri dæmonum illusionem; alij cælo sideribusque; non improbabili sanè sententia ascribunt, cum hæc monstra, non, sicut apud nos, in Europa, singularia tantum, & ex prodigio, sed, secundum ipsam quodammodo loci naturam, vrsitate nascantur. Ornat & hæc varietas naturam tam scire in rebus ludentem, & ostendentem, non virum tantum, sed & feminam, non album modò, verum & nigrum; neque humana duntaxat, sed etiam canina facie homines se posse producere. *Augustinus*, siue quisquis auctor est, ad Fratres in eremo scribit, se ad monstra caput non habentia, & oculos in pectore præportantia, atque vniculos, serendi Euangelij causa, profectum. Talibus concionari magni laboris, insignis præmij est, vt vel hinc Deus habeat causam naturæ permittendæ, vt erret. Quamquam neque Deus erret, neque Natura, si dispositiones, si locum, si influxus

Marcus Polus
lib. 3. c. 18.

Io. de Plano
Minorita.
apud Antonin.
tit. 19.
cap. 8 §. 18.
Legati de reb. Tart. l. 1.
cap. 9. Vinc. hist. l. 31. c. 11.

Eliau. lib. 6.
hist. c. 10. &
lib. 10. c. 26.

Aug. serm. 37.
ad fratres in Erem.

Placitus
I. concilio
Lugdun.

fluxus siderum spectemus, quorum diuersi concursus, diuersos exigunt effectus. Et apud ordinariè monstrosos, tales monstrosi non existimantur, licet maximè sint: non enim se, sed alios, ad se solent æstimare.

VI. Multum autem in hac re etiam facere cælestium corporum operationem, exemplo recenti possumus docere. Nostra enim memoria, Halæ, in Tyroli, iuuenis cetera egregius, sed ibidem patre Iudæo natus, nomine Bonaquistus, admirabiliter in ventre monstrosus fuit. Quippe crescente luna, inde sic illi quoddam taurinum excresebat caput, non sine cornibus, vt caligæ illius nequaquam satis possent constringi. Qua de causa, semper crescente luna domi se continebat; decrescente autem eadè, quia & monstrum decrescens se se intra viscera reuocabat, aut detumescebat potius, foras prodibat, zoniam arctiore. Quod & in alio iuuenè, hîc Ingolstadij fuit videre, cui itidem, semper luna auctiore, altera maxillarum atq; labra oris, in immensum turgescabant; luna autem lumen amittente, redibat clementior forma. At quis tandem negabit, humores omnes cum luna inualescere? Quod ergo fidas hoc ex parte, & ad tempus certum fecit, vt promoueret monstrositatem, cur non possent etiam efficere reliquorum astrorum maligni aspectus? Sicut enim nulla in cælo lucet stella otiosè, ita neque stellarum coniunctio suo effectu carebit.

VII. Porro, sicut etiam quando animal gignitur, non tantùm, solis aliorumque astrorum influxus, aut regionis vel salubritas, vel inclementia id extrinsecus attingunt; sed & alia concurrunt, vt virtus formatrix, quæ semini inhæret; materia è qua fœtus coalescit; receptaculum item fœtus; & completio primarum qualitatum: ita & hæc nimis redundantia, aut deficientia in causa sunt, vt totum fœtus opificium nõ ad amulsum exprimatur; aut, vt mistis seminibus, Androgyni, seu Hermaphroditi, itemque corporis figura semihomines, Panes, Siluani, semibestiæ, Fauni, Satyrisci, & Hippocentauri, prodeant; vel nascantur tanti, vt non solùm quatuor pedes habeant, qualem quadrupedem puerum Byzantij natum Platina refert; sed etiam vt dens vnus, sicut in nostrorum dentium

Vide Aristot. lib. 4. de gener. animal. c. 4. Plutarch. l. 5. de placitis Phil. Galenum de historia Philosophica cap. 113.

Platina in Sabiniano. l. Papa,

modulos minutatim concideretur, certum nobis videretur facere potuisse, vt è D. Augustino memorauimus; vel vt pede, sicut Sciopodes apud Solinum, aut digito, oculo, manuue carentes, qualem Aretij puerum natum scribit Liuius, aut omnino nani pronascantur: vel vt, ob receptaculi angustias, duo factus in vnum coarctentur & concrecant, vnde bicipites, aut tricorporès Geryones efformantur: vel deniq; vt ob nimium calorem in vtero fumum excrementitium eleuantem infantes barbati, aut, ob frigus, pueri canescentes inueniantur. Numquid autem Deus omnes homines formare debet pares, vt virtus quoq; seminaria in omnibus par, in nullo hebetior, firmiorue pares effectus producat, neque partes vllas confusas aut inexplitas relinquat? Numquid non ipsi saepe homines materiam factus aut per imbecillitatem subducunt, aut multiplicant per abundantiam, aut motu cursuque confundunt? Nunquid alius hoc, alius alio est modo affectus, vt vel nimia aridus sit siccitate, vel nimia inconstans humiditate? Et quid homines Deum accusant, quando plerumq; ipsi praecipua sunt causa monstrosa prolis? Nam improba vitae intemperantia non raro tales fructus parit. Quaedam proles quatuor aures habuit. Quid mirum? habuit & quatuor parentes. Nonnullae mulieres Pasiphaen imitate sunt, quid noui, si Minotaurum genuerunt? Quaedam non ita pridem porcum peperit; sed fertur ipsa se scrofam fecisse, quid igitur aliud peperisset? Quamquam etiam sine delicto fieri talia possunt, sola materia peccante. Natus est, meo tempore, Augustae, pullus gallinaceus, qui ob mirabilitatem in aes incisus circumferebatur. Corpus illi erat vnum, capita, colla, vropigia duorum: Alae quatuor; totidem pedes. Hic, cum vnus capitis rostello satis granorum edisset, corpus scitissime versabat, vt & altero se satiaret. Ita vices alternabant edendi. Deprehensum est autem pullum illum esse ab ea gallina, quae semper oua cum gemino vitello pariebat. Vitelli igitur geminatio, & foetum duplicauit.

Habet & curiositas, & vis imaginandi parentum tales fructus, quae absurdas peregrinasque, quas mente voluit, formas

X x x

mas

S. Augustin.
l. 15. de ciuit.
cap. 9. Solin.
c. 53. Liu. dec.
4 l. 5. Vide S.
August. l. 16.
ciuit. cap. 8.
Oforium l. 5.
hist. c. 6.

Plin. l. 7. c. 2.

VIII.

Gen. 30.

Auic. lib. 5.
de animal.
Lege Galeni
lib. de The-
riaca c. 14.
Plin. lib. 7.
cap. 12.

Heliodor. de
rebus Æthio-
piæ lib. 1.

mas foetui imprimit. Hinc maculae ex utero matris agnatae; hinc autem desideratorum fructuum effigies partibus adherescunt. Si cetera exempla deessent, abunde id patefecisset Iacob, in grege maculoso, per virgas variatas, & non variatas procurando. Quem imitantur, qui equas diuersicoloribus tegumentis insternunt, cum equi admittuntur. Plerumque enim progenies in eiusmodi colores degenerat, cuiusmodi pro-gignentium vel imaginatio apprehendit, vel oculi etiam intuentur. Sed & Auicenna refert, gallinam, quae dum ovis incubaret, milui aspectu perterrita fuit, pullos miluino capite exclusisse. Plinij verba sunt: *Similitudinum quidem in mente reputatio est: in qua credantur multa fortuita pollere, visus, auditus, memoriaque. Hausta imagines sub ipso conceptu, cogitatio etiam utriuslibet animo subito transuolans effingere similitudinem aut miscere existimatur. Ideoque plures in homine, quam in ceteris animalibus differentia: quoniam velocitas cogitationum, animique celeritas, & ingenij varietas multiformes notas imprimit: cum ceteris animalibus immobiles sint animi, & similes omnibus singulisque, in suo cuiusque genere. Longe vero plura eiusmodi, in feminis accidunt, quae curiosiores, & in omnem affectum proniores esse confueverunt. Hinc multis curiosus matris intuitus ungulas, aut cornua caprarum addidit, & propemodum etiam Actæones fecit: multis leporinum ac bifidum os dedit; quibusdam etiam fulmineum dentem, velut apris, in palatum inseruit. Persina Charicliæ filiae regis Æthiopiae mater, aspecta statua Andromedæ, prope torum genitalem collocata, non sine adulterij suspitione, albam ex Æthiope prolem edidit. Natus fertur Martini IV. Pontificatu, ex illustri femina, Pontificis pernecessaria, puer villosus, & in speciem vrsi unguiculis armatus. Quo monstrifico partu permotus Pontifex, omnes vrsorum imagines (Vrsinorum insignia) quae forte in eius domo fuerunt, iussit deleri: manifesto argumento receptæ ab eo persuasionis, quales in conceptu hauriantur species, tales in partu saepius representari. Calumniosè hanc historiam Ioannes Balæus, Thomas Coperus, & alij quidam hæreticè maledici, in Nicolaum III. & hunc etiam deinde ipsum Martinum IV. torquent:*

quam

quam uti omino falsam esse posse scio; ita, licet vera sit, uti esse potest, certus sum à viperinis his linguis venenari: quæ pensi nihil habent mentiri, quando illis locus est calumniari. Alia mater apud Læuinum Lemnium, monstrum enixa est, quod, post primum lucis intuitum, conclauæ stridoribus impleuit, atq; vltro citroq; discurrit, latebrasq; quæsivit, dignas principe tenebrarum. Quid aliud meruisset Orci laruis gauisa, quam Stygij patris characterem? Qualem oculis figuram vidit, talem ventre concepit. Nihil à natura alienum est, si strabo generet strabonem.

Empedoclis scitum est, imaginem, quæ animo mulieris, in ipso concipiendi articulo, occurrit, tantum habere virium in eam fœtum, qui effigiatur, ut ipsius rei character quasi impressus perpetuo hæreat. Hac etiam de causa Quintilianus matronam defendit, quæ Aethiopem enixa fuerat, cum eius coloris iconem in thalamo habuisset. Et Hippocrates quoque mulierem suspitione adulterij laborantem, quia marito penitus dissimilem filium pepererat, liberauit, quod mulier illa, in cubiculo picturam fixius aspexisset, cui similem infantem genuerat. Vixit adhuc nostra ætate æquè bello ac sanguine nobilis vir, cui in pueritia, omnes Angelicum vultum fuisse dictitabant. Ipse autem solebat dicere, matrem suam, cum prægnans esset, scitissimæ formæ Angelum in pyxide depictum identidem secum in manu gestasse, & ad hunc ipsum finem assidue contemplatam esse. Consecuta est igitur, quod volebat, Angelum peperit, sed carne atque corpore indutum; quem & ipse sæpe vidi, atq; hanc causam formæ suæ affirmare audiui.

Alia ex larvato viro, terribilem soboli formam, & ad Satyri modum contuolos atq; introrsum contortos oculos, vultumq; profus Acheronticum impressit. *Vrbs est, in Brabantia Buscumductis, inquit Augustinus Viues, in qua, ut in alijs eiusdem terra, stato anni die, quo ferunt maximum vrbis templum dedicatum, publicè supplicatur, ludiq; varijs diuis exhibentur. Sunt qui tunc personas diuorum induant: sunt qui demonum. Ex his unus, cum visa puella exarsisset, domum saltitans se recepit, & correptam, ut erat personatus, uxorem suam in lectum coniecit. se ex*

Sabell. lib. 7.
Enn. 9. Læuin.
Lemn. l. 1. c. 8.
de occult.
nat. mirac.

IX.

X.

Augustin.
Viues in l. 12.
S. Aug. de
ciuit. cap. 5.
Et Hier. Tor-
quemada in
Horto Florū.

XXXX 3

ca de

ea demonium velle gignere dicens concubuit. Concepit mulier, & infans, quem peperit, simul primum editus est, saltitare cepit, forma quali demones pinguntur. Hæc Margarita Augusta, Maximiliani filia, huius Caroli amita narravit Ioanni Lamuzæ homini prudentia incredibili, qui tum erat hic legatus à Ferdinando rege: nunc est huius Cesaris præfectus in Arragonia, vir qui non modo præfecti nomen & personam, sed regis quoque posset sustinere. Hæc Viues.

XI.

Cui ego alia duo addo, quæ manu illius habeo consignata, qui coram fuit oculatus testis. Primum est, de puero nobili sanè profapia oriundo, nominis ac familiae mihi notissimæ, qui Bruntruti litteris operam dedit, omnibusq; ferè quotidie spectandum dedit ex utero secum natum maternum monumentum. Erat autem id, retrò aurem, expressum natiuis litteris parentis sui nomen, quod hoc modo accepit. Mater illius, ante coniugium, cum bona parentum voluntate, effictim amabat sponsa sponsum. Eapropter illum semper mēte voluens, quiduis oblatum manu corripere solebat, & in omni re obuia perpetim scribere Sponsi nomen. Prægnans postea aliquando territa aurem fricuit, quo contactu id nomen, quod animo intuebatur, fœtui impressit. Alterum est de antiquissimi stemmatis Comite, qui in lucem editus in fronte decussatos enses, insigne gentilitium, habuit, ab utero matris apportatum. Posset de natiuis his regum, principum aliorumq; hominum maculis copiosum conscribi volumen. Sed copia nauseam creat. Viues suprâ à me commemoratis subiungit: *Mulieres prægnantes multarum rerum desiderijs tenentur: sæpe carbones appetunt, & cineres. Vidi, qua morsum cervicis iuuenis cuiusdam: & correpta magnis doloribus abortum fecisset, ni momordisset exanimato panē iuvene, tum avidè infixis dentibus. De his tam absurdis appetentijs ciborum medici quidem plurima, sed & apud Philosophos nonnulla: velut Aristoteles in lib. de Animal. idq; fieri dicunt ex humore in stomacho vitioso: qui si viris quoque contingat, non dissimilia expetent. Quòd si ergo feminis uterum ferentibus negentur eiusmodi desideria, vel abortionem, vel eius ipsius rei, quam adeptæ non sunt, maculam in partu faciunt, eapraesertim parte, quam manu fricant, Cuius rei caussa in arcanis*

canis naturæ est. Fieri imaginatione, nemo negat; quo modo imaginatio vim hanc exferere possit, nemo explicat satis.

Multi enim de Phantasia disputauerunt; omnes concedunt vim imaginationis esse maximam. Neque est qui dubitet, imaginationem in corpus imaginantis plurimum posse; immo D. Thomas asserit, posse omnia, quæ naturalem coordinationem habent cum imaginatione, ut sunt motus locales, & alterationes per frigus, calorem, & quæ hanc alterationem consequuntur. Verba sunt S. Thomæ: *Dicendum, quod imaginationi, si fuerit fortis, naturaliter obedit corpus, quantum ad aliqua: puta quantum ad casum de trabe in alto posita: quia imaginatio nata est esse principium motus localis: ut dicitur 3. de Anima. Similiter etiam quantum ad alterationem que est secundum calorem & frigus, & alia consequentia, eò quod ex imaginatione consequenter nata sunt consequi anime passiones, secundum quas mouetur cor, & sic per commotionem spirituum totum corpus alteratur. Alie vero dispositiones corporales, quæ non habent naturalem ordinem ad imaginationem, non transmutantur ab imaginatione, quantumcumque sit fortis: puta figura manus vel pedis, vel aliquid simile; ut est, adijcere ad staturam suam palmum, habere barbam, vel habere talis vel talis coloris barbam. Quam enim multi sibi hæc talia imaginantur, & tamen nec barbescunt, nec rufescere desinunt, nec sunt longiores. De reliquis autem experientia est in noctambulis illis, qui in somno, sensibus sopitis, per imaginationem mira faciunt: quemadmodum Galenus de se ipso testatur, se integrum ferè stadium confecisse, nec ante à somno excitatum, quam in lapidem offendisset; eodem modo Theonem Stoicum dormientem in somnis ambulare; Periclis seruum in summo tecti fastigio solitum spaciari. Cuius rei rationem esse aiunt, quod imaginatio, dum rerum sensu perceptarum simulacra retractat, simul etiam excitat potentiã appetitiuam ad timorem, pudorem, iram, aut tristitiam, quæ affectiones, hominem ita afficiunt, ut calore, vel frigore alteratus palleat, vel rubescat; exiliat, vel torpescat, efferatur, vel deieciatur. Quod contingit potissimum in his, quorum imaginatio est vehementior; & qui acrius perturbari, ac res*

X x x x 3

tenaciùs

XII.

S. Thom 3. p.
disp. 13. ad 3.
& l. b. 3. cont.
gent c. 103.
Aristot. l. 3. de
anim. tex. 48.

Andreas Laurent. lib. 4. hist. Anatom. q. 12.

XIII.

Vales. lib. de sacra Phil. cap. 11. Fernel. lib. de hominis procreat.

N Domnent. in c. 30. Gen.

Conrad Ly colthen. lib. de Prodigijs & ostentis. Anno 1542.

tenaciùs apprehendere sunt soliti. Dicimus moueri dormientes, ait Andreas Laurentius, quia exigua vis in musculis latens a forti imaginatione excitatur: propterea non mouentur somniantes, nisi valida imperante imaginatione, brutorum imaginationi simillima, ante quam neesse est rei externæ vel totius, vel ex parte sensum aliquando præcessisse, licet dudum præcesserit.

Sicut igitur multum potest imaginatio in corpus proprium, ita potest etiam non parum in illud corpus, quod ei acta quadam coniunctione & contactu est copulatum, quale corpus est foetus in utero, aut etiã semen parentum. Sæpe enim imaginatio vtriusque parentis ad eiusmodi monstrum producendũ concurrat; licet vnus etiam sufficiat, vt Valesius docet. Sic Fernelius scribit, pauonem, si dum ouis incubat, linteis albis circumtegatur, albos omnino pullos, non variantis coloris, edere. Sic itidem per imaginationem, quæ conceptioni successit, non rarò proles, etiam iam formata in utero, maternæ imaginationis dispendia sensit. Præter exempla superius allata. Witebergæ quædam mater uterum ferens, obuiio cadauere, subito pauefacta, puerum postea peperit, qui vsque ad longam ætatem facie fuit cadauerosa. Et Itenaci pudica matrona glirem peperit; quia ex vicinis aliquis gliri nolam appenderat, ad cuius sonitum reliqui fugarentur; is occurrit mulieri gruida, qua ignara rei, subito occursum, & aspectu gliris, ita est conterrita, vt fetus in utero, degeneraret in formam bestiola. Alius author ita scribit: In Bilsen Bohemia oppido (Anno 1542.) vt Pencerus, de Teratoscop. memoria tradidit, natus est infans similis imagini Christi crucifixi, aut pendens in cruce, qui collum tortum, & in lacus inflexum habuit, quemadmodum pingitur imago Filij Dei de cruce ablati, vt difficulter ipsius ori propter obliquitatem eibus inferi potuerit. Crura etiam transuersa & inflexa habuit, quæ nisi aliquoties seiuengerentur, sua sponte tamen ad priorem figuram relapsa sunt. Vixit aliquamdiu Vienna Austria. Hanc mihi historiam suspectam facit, non tam quia pro ea hæreticus hæreticum testem citat, quàm quia videtur ad crucifixi imaginem, abolendam excogitata. Videtur enim id innuere, vt feminæ prægnantes abstineant à cruce intucenda. Sed non est magnũ

huc

hic periculum, cum pauca tales eam effigiem imaginationi imprimant adeo vehementer; & si vel vehementissimè eam apprehenderent, tamen Deus non censendus est sic earum remuneraturus pietatem. Potius igitur existimo, si vera est illa historia, in pœnam id fœminæ hæreticæ contigisse; quæ, quod in Dei Filio irriserit, coacta sit intruere in suo. Illud certius esse arbitror, quod mihi vir eruditus & fide dignus scripsit, An. Christi 1599. die 29. Octobr. matronam quamdam alioquin honestam, Venetijs, vna partione gemellos edidisse, quorum non tantum corpora inuicem concreuerant, sed etiam cancellatis cruribus ita iuncta erant, vt ægrè sexus discerni posset. Diu fuerat à medicis & chirurgis anquisitum, qui dissolui possent? Sed opera omnis lusa; omnes artes, omnes industriæ in irritum ceciderunt. Mortuo vno, alter quinque dies superuixit. Pudendi partus pudenda causa fuit: Sed quæ meritò terrere potest coniuges illos, qui existimant, nihil obesse, si thalamos suos suspensis vndiq; obscœnis imaginibus exornent dicam, an dedecorent. Repertum est enim Venetæ illius domûs dominum propudiosam quamdam in conclaui suo imaginem exposuisse, qua complexus sponsum exprimebatur. Atqui, teste Isidoro, hanc fœminarum dicunt esse naturam, ut quales perspexerint, siue mente cogitauerint, in extremo voluptatis æstu, dum concipiunt, talem sobolem procreent. Etenim anima in usu venereo formas extrinsecas intus transmittit, eorumq; satiatâ typis, rapit species eorum in propriam qualitatem. Eadem est D. Hieronymi, & D. Augustini de Api boue agentis sententia. Et idem Thomas Morus his versiculis indicauit:

*Atqui graues tradunt sopsi:
Quodcumque matres interim
Imaginantur fortiter,
Dum liberis dant operam;
Eius latenter & notas
Certas, & indelebiles
Modoq; inexplicabili,
In semen ipsum congeri:
Quibus, receptis insimè*

S. Hieronymi:
Tradit. in
Gen. cap 30.
S. Augustin.
lib. 18. de ci-
uit. Dei c. 9.

Simulq;

*Simulq; concreſcentibus,
A mente matris inſtam,
Natus refert imaginem.*

XIV.
Lud. Viues
l. 2. de Chri-
ſtian. femina.

Qua de cauſſa eruditus Hiſpanus, paulò antè à nobis laudatus, matres, dum vterum ferunt, etiam atq; etiam conſiderare iubet, quàm periculoſa validaq; ſint, in humano corpore, imaginationes; atq; capropter operam dare, ne quam admittant de formis, turpis & obſcœnæ rei cogitatione; Item vt pericula deuitent, in quibus fœda aliqua viſu ſpecies poſſit occurrere. Quòd ſi eas occaſiones adeant, præcogitent, quid quid poſſit oculis offerri; ne ex inopinata nouitate noceat, ſi quid ſubitò aſpexerint, vnde contrahat noxam fœtus. Mihi fœminæ prægnantes non tantùm admonendæ ſunt, vt à Comædijs, pugnis, imaginum curioſitate abſtineant; ſed multò maximè etiam, ne ex fornicatione, adulterijs, incaſtu, ſacrilega cum cacodæmone conſuetudine prægnantes ſiant. Quid mirum, ſi ſequitur fegetem meſis? Qui bonas fruges volunt legere, non debent facere malorum ſementem. Tantum ergò abeſt, vt Deus ſit ab iſtis arguendus, vt ipſi potiùs cauſſa ſin- ſuæ calamitatis, & quidem Phyſica ac naturalis; longè tamen frequentius cauſſæ morales intercurrunt.

CAPVT LII.

*Prima moralis Monſtrorum cauſſa, vt ſint ſigna
Dei, monere, aut ſanare volentis.*

Deſte ergò impatientiæ pupilli, qui naturæ legem dicitis; & in cælum os ponitis, atque arma in ipſos ſuperos mouetis, quando infantuli vobis adeò in- formies naſcuntur, vt non homines, ſed abominationes vide- antur: quibus etiam vulgò fertur, meliùs prouifum fore, ſi in lucem numquam prodijſſent. Siquidem, vt *monſtra* non mon- ſtrant tantùm aliquid, ſed etiam ipſa monſtrantur, & velut *oſtenta* oſtenduntur, ſi qui velut Argi nimis oculi; aut tam- quam Cyclopes vnoculi; aut, Iani inſtar, bifrontes; aut, ad Cerberi formam, tricipites; vel, vt Hecate, multiformes pa- riuntur,